
První český ekonom získal elitní ERC grant

LIDOVÉ NOVINY

Jak se lidské nedokonalosti promítají do fungování ekonomiky? To bude zkoumat Filip Matějka. V?dec z ústavu CERGE-EI, společného pracoviště Univerzity Karlovy a Akademie věd, získal prestižní grant Evropské výzkumné rady (ERC) v hodnotě zhruba 30 milionů korun.

Pro české společnosti je to velká premiéra. Matějka je prvním ekonomem v ?esku, jenž na p?tiletou podporu, která je značkou světové extrat?idy, dosáhl.

„Zam?řuji se na uvádění poznatk? z psychologie do ekonomických teorií. Mimo jiné budu sledovat vliv toho, jak reální lidé dělají chyby ?i jak si neum?jí vyhledávat všechny informace, a co z toho plyne pro ekonomiku,“ řekl LN p?tat?चितelý Matějka, jenž usp?l v náročné sout?ži o startovní grant. Ten je určen mladým vědc?m k osamostatnění a také k založení vlastní skupiny.

Ekonom, jenž vystudoval na americkém Princetonu aplikovanou matematiku a jehož školitelem byl nobelista Christopher A. Sims (2011), plánuje z grantu zaplatit asi šest doktorand?. „Byl bych moc rád, kdyby první ERC grant pomohl v?decké ekonomii v ?esku,“ říká Matějka.

Podle Matějky se lidská zkratkovitost v?pisuje do ekonomiky. „Lidé si vybírají jen to, co chtějí. Ne?teme už celé ?lánky, detailní programy politických stran ani zm?ny da?ových zákon?,“ říká. A hodlá zjistit, jak se to odráží ve veřejných politikách – v podob? zákon?, regulací a pravidel.

Se svým týmem se zam?ří na tři linie. Zaprvé: jaké politiky jsou vhodné pro reálné, nepozorné lidi. Nap?říklad jak jednoduchý by m?l být da?ový systém a zda by nebylo rozumné vybudovat zjednodušený systém finan?ního poradenství pro chudé. Zadruhé: jak politici využívají voličské nepozornosti. M?že to zp?sobovat extremismus a populismus? Nepomohly by snad volební programy v jasné a standardizované form?? A zat?etí: jaké zákony mohou být spravovány ú?ednictvem, jež je tvo?eno rovn?ž chybnými lidmi s náladami, kteří nemohou všechny informace ani zpracovávat.

S radami od nobelisty Simse

To vše má výzkum obsáhnout. Nejprve na úrovni teoretického modelu: jak psychologie vstupuje do ekonomie. V druhém sledu p?jde empirický výzkum: jak se lidé chovají. A pak p?ijde i komparace zemí: co kde funguje, pro? a jak by to m?lo fungovat lépe.

ERC granty musejí být ambiciózní. „Cílem je posunout ekonomickou v?du vp?ed. A mít impakt, n?co zm?nit k lepšímu,“ říká Matějka, jehož disertaci vedl Christopher A. Sims. Ten získal roku 2011 Nobelovu cenu za p?ínos makroekonomii. Sims u?í na Princetonu, kde mladý ?ech „p?eb?hl“ od fyziky a matematiky k v?d? o hospodá?ských jevech.

„Jel jsem tam s tím, že nevím, co chci p?esn? d?lat. V prváku jsem m?l p?edm?ty z biologie, fyziky i neurov?d... Výhoda aplikované matematiky tkví v tom, že si m?žete vybrat obor, kde ji aplikujete. Já si vybral ekonomii a dnes už jsem ,?istý' ekonom,“ usmívá se Matějka v pražském CERGE-EI, kde je spokojen. Publikoval i v ?asopisech z elitní ekonomické top p?tky: dvakrát v American Economic Review a jednou v Review of Economic Studies.

ERC granty jsou pro ?echy stále výjime?nou záležitostí, by? je v uplynulém roce získalo zatím nejvíce ?eských v?dc? – deset. P?t biolog?/léka?, dva matematici, chemik, fyzik a kybernetik. „Chytré v?dce máme, ale neumíme jim ?asto vytvo?it takové podmínky, aby mohli vyr?st na úrove? srovnatelnou s úspěšnými ?ešiteli ERC grant?,“ uvedl v LN profesor Zden?k Strakoš, jenž se již od roku 2007 ú?astní hodnocení Evropské výzkumné rady.

Aby m?li ?eši šanci usp?t, pořádá Technologické centrum Akademie věd workshopy, kde si budoucí žadatelé vyzkoušejí i „grilování“ p?ed komisí. Jedno takové se konalo minulý pátek. „Bylo to již pot?etí, další chystáme na p?íští rok,“ říká organizátorka Petra Perutková. „I pro m?j úspěch bylo zásadní, že mi pomohla ?ada koleg? z CERGE-EI a profesor Strakoš. U?íme se s každým dalším grantem,“ t?ší Matějku.

